

Frederiksberg d. 24. april 2006

Åbent brev til

Indenrigs- og Sundhedsminister

Lars Løkke Rasmussen, med kopi til

Folketingets miljø- sundhedspolitiske ordførere.

Vedrørende den danske luse-epidemi

Mit ærende med dette brev er at gøre det politiske system opmærksom på en sag, der er en stor tidrøver for rigtig mange børnefamilier. Et forhold, som der er gode muligheder for at gøre noget ved og en sag, der kan være som en øjeåbner for lignende 'lægemiddelsager'.

Luse-epidemien kan kort fremstilles således:

- Hyppige tilfælde med lus giver frustrationer blandt børn og voksne og kræver en stor indsats i familier og i det offentlige system blandt sundhedsfagligt- og pædagogisk personale.
- Dyre uvirksomme 'lægemidler' forårsager uhensigtsmæssig insekticidpåvirkning af børn
- Hovedlus er, som en ektoparasitær lidelse, et lavprioriteret område i Sundhedsministeriets Lægemiddelstyrelse og Sundhedsstyrelse, der ikke selv har insektbiologisk fagpersonale.
- En officiel lusevejledning udarbejdet af Sundhedsministeriet og Skadedyrlaboratoriet giver ikke forældre og andre der skal håndtere luseinfestationer en enkel, optimal og handlingsrettet anvisning.
- En statslig finansieret luseundersøgelse, der i 2005 påviser de insekticidholdige lusemidlers meget ringe effekt, har ikke ført til restriktioner i markedsføring af de insekticidholdige 'lægemidler' eller apotekernes anvisninger til luseramte.
- Lobbyisme fra medicinalindustri søger at presse forvaltningsafgørelser til ugunst for brugerne.
- Forbrugerrådets anbefaling af at trække de ineffektive insekticidholdige lusemidler af markedet, ses der bort fra.
- Flertallet af apoteker og Apotekerforeningen forvalter ikke samfundshensyn og kundeinteresse, men er mere tilbøjeligt til at vægte egen indtjening ved deres anvisning af produkter mod lus.

Dette er en stribe påstande, som jeg kan søge at kommentere nedenstående samt ved bilag. Statens Skadedyrlaboratorium fik 1,5 million kroner til at undersøge danske hovedlus for resistens. Det var forventeligt, at når der blev påvist udbredt resistens (også her i landet) måtte produkterne miste markedsføringstilladelse og trækkes af hylderne. Undersøgelses resultatet blev offentliggjort i september 2005, og der påvises udbredt resistens blandt de to aktivstoffer i de markedsførte midler, permethrin i Nix-produkter og malathion i Prioderm-produkter. Dette har dog ikke medført restriktioner i salget af midlerne. Lægemiddelstyrelsen har blot fordret en tilføjelse til indlægssedler, der endnu ikke i januar 2006 var slået igennem til produkterne på hylderne. Apoteker har stadig kemiske midler som deres 'førstevalg' til luseramte kunder og hjemmesider er ikke opdateret. Man bliver blot rådet til at supplere lusebehandlingen med daglig fysisk kæmning- uden en omhyggelig forklaring på hvordan og hvorfor. Man skal således som kunde betale for et uvirksomt produkt, selv fysisk fjerne lusene, men uden omhyggelig forklaring på hvordan dette

gøres billigst, mest enkelt, og måske endog (ved den kemiske behandling) påvirke børnene sundhedsmæssigt uheldigt.

Senest, i ugen op til Påske 2006, udsendtes en pressemeddelelse fra industrien (Bilag 1) om at forældre nu blot skal anvende en formulering af Prioderm med malathion, der skal være i børnenes hoveder i 12 timer. Malathion er en organofosfat (Cheminovas urensede produkt af aktivstoffet kaldes Fyfanon- og det er der god grund til) og lotionen har en uhensigtsmæssig formulering, der lugter grimt og svir i den 'lusestukne' hovedbund. Formuleringen er bestemt ikke børnevenlig.

Jeg har korresponderet med Lægemiddelstyrelsen om det betimelige i at de ineffektive og potentielt sundhedsskadelige produkter stadig har markedsføringsstilladelser (Bilag 2) og har fået det svar, at der ikke skønnes hjemmel til at fjerne produkternes markedsføringstilladelser.

Mit spørgsmål er da:

Blandt hvilke andre lægemidler kan man på samme måde påvise en direkte *manglende effekt* – fremskaffet for samfundsmidler-, selv arbejdsmæssigt fjerne problemet (med lusekam) og påvirkes med et *potentielt skadeligt stof, der kan give en alvorlig bivirkning* (her leukæmi) uden at det fører til at midlerne trækkes af hylderne?

Svarer dette forhold ikke til at markedsføre kalkpiller som 'lægemidler' og bede folk selv motionere sig til slankhed?

Hvorfor er det ikke firmaer selv, der skal vise at deres produkter dur?

Hvorfor er der ikke inkluderet et forhold: Den skønnede gavnlige effekt for individ og samfund af et produkt (her et lægemiddel), forhold der burde overskygger private merkantile forhold i forbindelse med godkendelse, markedsføring og tilbagetrækning af godkendelser?

Skal der ikke indføres en tidsmæssig grænse for hvor længe en godkendelse af et lægemiddel, her et insekticid, gives godkendelse. Det er jo en biologisk selvfølgelighed, at der opstår resistens over tid blandt insekter overfor de aktivstoffer, der anvendes bredt.

Lus er havnet i ingenmandsland, hvor ingen offentlig myndighed taget sig alvorligt af problemet.

Dette er til ugunst for forbrugerne, der årligt betaler omkring 25 millioner kr. for ineffektive potentielt harmfulde insekticidholdige produkter, hvoraf apotekerne tjener ca. halvdelen.

Kort omtale min baggrund for at involvere mig i denne 'lusesag'.

Jeg er biolog og har været ansat som vid.ass. på Statens Skadedyrlaboratorium 1980-1997. Jeg har specielt arbejdet med ektoparasitter, (katte-) lopper og (hoved-)lus. Der blev jeg opmærksom på problemer med bekæmpelse af lus ved et stigende antal henvendelser om vanskeligheder med at komme igennem med en lusebekæmpelse. Ved en entomologisk konference i Cardiff i 1996, blev jeg opmærksom på en fysisk helt enkel aflusningsmetode, våd kæmning med hårbalsam, Bug Buster, udviklet af den velgørende institution i UK, Community Hygiene Concern,. I skoleåret 1998-99 fik jeg mulighed for i Københavns Kommune at afprøve Bug Busting metoden. Rapporten: Alternativ håndtering af hovedlus i skoler og børneinstitutioner Københavns Kommune, skoleåret 1998-99. Publiceret i Farmaci 2000 samt i Sygeplejersken nr.4 2002 (www.dsr.dk-søg på hovedlus find artiklen: Lusebekæmpelse med balsam og kam.)

Min projektansættelse skyldes en bevilling fra Miljøministeriets Grønne Jobpulje, der havde tiltrådt min projektansøgning. Dette til trods for at lus hører under Sundhedsstyrelsens ansvarsområde. Miljøstyrelsen bekymrede sig for den direkte exponering af børnehoveder med konventionelle neurotoxiske insektmidler.

Den kliniske luseundersøgelsen i 1998-99 viste at Bug Busting var særdeles egnet til at verificere lusetilfælde samt til egentlig bekæmpelse af lus, ved blot to ugentlige kæmninger i 2 uger. Desuden viste undersøgelsen udbredte problemer med at komme lusene til livs med kemiske midler allerede da. Forældre fortalte om de uvirksomme insektmidler og i 20 tilfælde fik jeg kæmmeprøver fra behandlede personer. Fra disse 20 personer blev 393 overlevende lus fundet, ved blot en kæmning. Lus fra feltundersøgelsen blev nedfrosset i flydende nitrogen på Landbohøjskolen og lusene blev opbevaret ved - 70 grader med henblik på mulighed for resistensundersøgelse. Lusene er senere (i 2002) blevet sendt til CDC, Center of Disease Control, Atlanta, der har konstateret resistens blandt danske lus allerede på dette tidspunkt. Undersøgelsen forventes publiceret ved 3. Internationale Lusekonference i Argentina, oktober 2006.

Jeg er fortsat meget interesseret i lus og er privat initiativtager til den koordinerede indsats mod lus: 'Store Lusedag' d. 31-1. I 2006 var det femte år i træk, at der blev annonceret 'Store Lusedag' med henvisning til hjemmesiden: www.hovedlus.dk. Pressen har alle år været meget behjælpelig med at informere om den fælles sag: 'at gøre luselivet vanskeligt' ved samtidig tjek for - og fysisk fjernelse af lus. Herved mindskes børnefamiliernes arbejdsload, da samtidighed reducerer sandsynligheden for gensmitte.

Har nogle af de punkter jeg har fremført interesseret eller ført til ønske om udvidet 'lusekendskab' så står jeg til rådighed.

En ageren på dette område, til skade for hovedlus, vil være til gavn for rigtig mange i landet.

På luseofrenes vegne
Alice Olsen, biolog

alice@hovedlus.dk
www.hovedlus.dk

Jeg er tilknyttet foreningen Frie Fugle
www.friefugle.dk